

Programrapport

Programmets namn: Grundlärare med inriktning mot arbete i grundskolans årskurs 4-6	Ladokkod: LAG4621h Borås
Antal högskolepoäng: 240	Årskull 2021h
Programansvarig: Marianne Ståhlbrand fr.o.m. 14/3-23 Maria Ferlin fr.o.m. 2020	

Kommentar kring svarsfrekvens i studentvärderingen och underlag för analys

Underlag som beaktats för programrapporten är:

kursrapporter från programmet, programutvärdering, studentsynpunkter som framförts under programmets genomförande samt inkomna synpunkter från undervisande lärare vid arbetet med programrapporten.

26 studenter av 26 studenter som registrerat sig på sista kursen i programmet har lämnat in programutvärderingen, vilket innebär en svarsfrekvens på ca 100%. Dock har inte alla svarat på alla frågor och det är ca 20 svar per fråga.

Enkäten genomfördes i form av en digitalt tillgänglig enkät med 11 fritextfrågor. Tidigare programutvärderingsenkät innehöll enbart 5 frågor. Tanken med det var att det skulle gå snabbt och svara på för studenterna så att svarsfrekvensen kanske kunde blir högre. Svarsfrekvensen blev inte högre och dessutom svårt att utläsa vad de egentligen tyckte och vad de fått med sig med de korta svaren. Nu har frågorna kunnat fördjupa deras svar. I analysen syns en större variation än tidigare. Exempelvis så har studenterna innan vid vissa frågor bara lyft VFU som det viktiga. Men med förändring av frågorna så har nu även andra viktiga synpunkter om deras utbildning framkommit.

Enkäten konstruerades via Sunet Survey som lades ut i början av maj tillsammans med ett anslag i Canvas. Har vid tidigare tillfällen haft svårt att få högt deltagande på programutvärderingen och har därför ändrat rutinen när den ska genomföras. Vid årskullens sista examination fanns därför tid inlagt för att besvara enkäten som i sin tur lett till hög svarsfrekvens.

Programrapporten är skriven av programansvarig. Alla som är delaktiga i programmet har fått ta del av studenternas utvärdering och utkast av programrapporten och fått komma med synpunkter.

Analys av:

Studenternas möjlighet till ansvar och delaktighet

Studenter har möjlighet att engagera sig i programråd, utbildningsutskott och andra övergripande organ där studentkåren har formell representation. Det är svårt för studentkåren att fylla platserna och de ber programansvarig om förslag.

Alla studenter har möjlighet att vara direkt delaktiga i kursvärderingar som genomförs i slutet av samtliga kurser och genom programutvärderingen i slutet på utbildningen. I kurser om mer än 15hp ska även en mittkursvärdering genomföras. Formen för hur mittkursvärderingen genomförs varierar men kursvärderingen i slutet på kursen genomförs oftast anonymt genom en digital enkät som under första halvan av utbildningen distribueras via lärplattformen PingPong och från 2022 via Sunet Survey. Kursansvariga ansvarar för att formen för kursvärderingen ska passa berörd kurs.

Studenternas kursvärderingar vägs samman med kurslagets värdering och utmynnar i en kursrapport som ska tillgängliggöras för studenter på kursplaneringsmöten och även i digital form. Hur den digitala publiceringen skett har ändrats under studentkullens utbildningstid. Inledningsvis fanns de på Kurs- och programtorget men mot slutet enbart genom att kursansvarig gjorde kursrapporten tillgänglig i en kursyta (PingPong/Canvas) som studenterna lämnat för kommande kurser.

Vid kursplaneringen har studenterna möjlighet att i kursens planeringsskede påverka studiegrupper, schemaläggning och till viss del arbetsformer i kursen.

Här skiljer sig studenternas syn på om de har fått vara delaktiga och kunnat vara med och påverka utbildningen. Övervägande del av studenter anser att de inte kunnat vara delaktiga och kunnat påverka något alls i sin utbildning.

”Väldigt lite. Ni måste ju låta oss välja studiegrupp någon gång!”

”Inte på något vis. Tyvärr ger kursutvärderingarna inte någon nytta för mig.”

”Helt ärligt känns det som att lärarna inte alls lyssnat på oss elever. Vad vi tycker tänker och känner spelar ingen större roll. Vi ska bara acceptera att det är som det är och att vi många gånger lär oss onödiga saker. Vilket gör att allting blir så mycket mindre givande hela tiden.”

Men det finns också de studenter som anser att de har fått utrymme och möjlighet till delaktighet.

”Kontinuerliga kursutvärderingar och lyhörda lärare som lyssnat till studenternas behov”

”Vi har under utbildningen haft möjligheten att utvärdera individuella kurser. Vi har också under under flera uppgifter haft möjligheten att välja och planera upp egna områden inom en bestämd ram.”

På frågan om de själva har tagit ansvar och utnyttjat möjligheten till studentinflytande så är det också varierande svar.

”Ingen aning. Alltså kursutvärderingarna döljs ändå. Finns det ens nämnder och råd? I så fall borde någon ha gett den informationen. Men jag tycker inte att vi studenter har inflytande alls.”

”Jag har kunnat utnyttja mig av de möjligheterna. De har gett information om programmets innehåll samt gett möjligheten att utvärdera det vi har gjort.”

”På kursinformationsmöten har jag ställt frågor om något känts otydligt. Jag har svarat på några kursutvärderingar, men inte alla och då har det främst varit för att jag glömt. Resterande har jag inte använt för det har inte behövts.”

Det är flera studenter som uttryckt att de inte svarat på kursutvärderingar som inte varit anonyma eller muntliga. Detta måste vi i lärarlaget se över.

”Jag har varit studentrepresentant och försökt hålla mig uppdaterad samt utnyttjat dem möjligheter som ges för studentinflytande. Under dem fyra åren har jag svarat på majoriteten av alla kursutvärderingar, men fann det dock problematiskt när dessa i samband med examensarbete ett och två inte var anonyma, och valde då att delta i utvärderingen.”

”Jag har deltagit på samtliga kursinformationsmöten. Har besvarat ungefär hälften av kursutvärderingarna, de som inte har besvarats handlar om att några gjorts muntligt, några har inte varit anonyma.!

Innehåll, undervisningsformer, examination och progression

Utbildningen omfattar en utbildningsvetenskaplig kärna om 75 hp, inklusive 15 hp verksamhetsförlagd utbildning, VFU samt ämnes- och ämnesdidaktiska studier om 165 hp inklusive 15 hp ämnesrelaterad verksamhetsförlagd utbildning inom relevant verksamhet. Inom de ämnes- och ämnesdidaktiska studierna skriver studenterna ett tvådelat självständigt arbete (examensarbete) som

sammanlagt utgör 30 hp. Av de ämnes- och ämnesdidaktiska studierna utgörs 30 hp av ett tillval som vid Högskolan i Borås utgörs av ett av följande ämnen: samhällsorienterande ämnen, naturorienterande ämnen och teknik.

I grundlärarutbildningen med inriktning mot arbete i grundskolans årskurs 4-6 vid Högskolan i Borås betonas vikten av integrering mellan ämnesstudier och ämnesdidaktiska studier samt de estetiska uttrycksformernas betydelse i pedagogisk verksamhet i grundskolan.

Vad studenterna tycker om hur innehållet, undervisningen och examinationsformerna har varit till stöd för sitt lärande och egna utveckling i sin kommande yrkesroll ses som givande men också en del att önska. Flera lyfter också termin tre då de har sina tillval No, SO och bild. Alla dess ämnen lyfts att det finns en bra struktur. Det kan ha att göra med att de läser ämnet sammanhängande till skillnad mot de övriga ämnena.

”Jag tycker att innehållet i stort sett varit till stöd för mitt lärande. Det finns dock vissa områden där jag känner att det hade varit positivt att få en ökad kunskap inom. Exempel på detta är mer kunskap inom specialpedagogiska ämnen och hur man kan arbeta med särskilda svårigheter samt utbildning om vårdnadshavare kontakt.”

”Hela programmet har inte känts som att det har hjälpt mig då många av de som utbildat oss inte har arbetat inom skolor och/eller verkat vara pedagogiska själva. Matematiken är ett exempel på ämne där jag knappt lärt mig någonting. Dock har bilden i termin 3 varit jätteutvecklande för mig, där kändes det som att jag lärt mig mest om grunder, didaktik och sätt att lära ut som är bra och utvecklande för eleverna.”

”Att arbeta med workshops har varit det som gynnat mitt lärande mest. Framst workshops där vi får prova på olika metoder och undervisa för varandra. Korta inlämningar eller hemtentor har inte givit mig mycket.”

”Det som varit som mest stöd för mitt lärande är föreläsningar och workshops där man fått testa på att göra olika saker som att hålla lektioner. Ett exempel på bra har varit VFU där man verkligen har kunnat verklighetsförankra det teoretiska som man gått igenom på föreläsningar. Något som varit mindre bra är onödiga delar som när vi haft föreläsningar eller seminarium med lektorer som inte vetat själva vad de ska göra och skyller på att de nyligen blivit placerade i rollen. Eller förstår att det flyttats omkring mycket men det har gjort att det varit mer slösaaktig tid där man inte har lärt sig något och man kunnat fokusera på en inlämning istället.”

Det är många som lyfter önskemålet om att ha flera sammanhängande kurser.

”Man hade velat ha matematik kurserna för sig, svenska kurserna för sig och engelska kurserna för sig. Det var mycket rörigt när man hade tex matematik och svenska parallellt med varandra.”

”Ämneskurser får gärna vara direkt efter varandra så att det inte blir 1-1,5 års hopp mellan dem. Exempelvis all matematik på en och samma gång, sedan engelskan och sen svenskan.”

”Jag hade velat ha all matematik samtidigt, all svenska samtidigt, all engelska samtidigt. Blir mer av en röd tråd och kunskaperna är mer färska. Det blev ganska hoppigt.”

Studenternas syn på progressionen i utbildningen skiljer sig åt.

”Jag anser att progressionen mellan ämneskurserna har varit bra. De har blivit mera fördjupande.”

”Jag tycker att många kurser inte vävs samman alls och mycket av det vi har gått igenom har bara nämnt en eller max två gånger under utbildningen. Ett exempel på något som är viktigt är bland annat relationer och flerspråkighetsdelarna”

”Jag kan inte riktigt peka ut någon progression för det har inte känts som att mycket har hängt ihop detta inkluderar de ämnesinriktade kurserna del 1 och 2.”

”Progressionen har setts där man har byggt på olika saker. Däremot hade man kunnat haft mer genomgående på vissa delar som konflikthantering, likabehandling, flerspråkighet, bedömning osv. För att vi ska få så mycket erfarenhet som mycket eftersom det är så stora delar inom skolan. Men ämneskurserna har byggt väldigt bra

på varandra där första terminen har det varit mer grundläggande kunskaper för oss och nästa mer kopplat till didaktiken.”

Studenterna har VFU på 7 av 8 terminer och VFU-perioderna varar mellan 2 och 5 veckor. Utöver de har de upptill fem dagar fältdagar per termin. Under termin 3 som är tillvalskurs SO eller NO där är ingen VFU utlagd med studenterna genomför fem fältdagar. VFU är oftast uppskattad av studenterna och där de tycker att de får med sig mycket till sitt kommande yrke. Även denna grupp lyfter är VFU-uppgifterna och bedömningsunderlagen som tunga och svåra att tyda.

”VFUerna har varit bra då man verkligen får tid att komma ut och se hur det verkligen ser ut. Det som kan förbättras är bland annat uppgifterna som vi får utföra under vfu:n. Det har både känts som att vi har fått för mycket att göra och ingenting alls. Ex. VFU med svenska, matte och engelska var det massa moment som man var tvungen att hinna utföra på 2-3 veckor. Ett annat exempel är VFU:n på denna sista kurs där vi fick en uppgift och sedan fick vi lägga upp resten själva på 3 veckor. Det kändes väldigt syfteslöst.”

”Jag anser att VFU har vart bra då man fått delta i verksamheten även om jag önskar mer praktik där man får ta del av det mer organisatoriska arbetet. Väldigt virriga bedömningsunderlag har bidragit till förvirring för mig som student och vfu handledare. Hur och varför ska man koppla identitet och sexualitet till matematikundervisning?”

”Bra att få vara ute i skolan och vara med i verksamheten. Vissa krav som finns nedskrivna är lite underliga. Det viktigaste i min mening är att man som student är med på ALLT. inte bara undervisningen utan även APT, föräldramöten, planering osv. SÅ snarare än att ha massa krav på vad som ska sägas osv så hade jag gärna sett mer krav på att man ska vara med under HELA arbetsdagen.”

Eftersom VFU är integrerad i kurserna och ges varje termin förutom termin 3 så känner en del studenter att det är för korta perioder.

”Jag tycker verkligen att vfu perioderna borde vara längre, endast två veckor de första terminerna är alldeles för lite tycker jag, man hinner knappt lära känna skolan och eleverna och när man precis kommit in i det måste man lämna. ja tycker allmänt att vi kanske borde gjort mer på vfun alltså mer varierade uppgifter, det har varit mycket fokus på planering. som sagt tycker jag fler veckor vfu varje termin, det är där man verkligen lär sig något. kanske också följa en klass de tre sista terminerna”.

Handledaren lyfts och har en viktig del i deras VFU.

” Bra att få lära sig och se hur verksamheten styrs inifrån, kunskaper man inte kan läsa sig till. Jag fick däremot en handledare som jag ansåg var fientligt inställd mot män, som man var det högst märkbart och jobbigt att ha en handledare som inte behandlar mig bra”

”Det har varit väldigt bra med VFU då man kommer ut i verkligheten och ser hur den faktiskt ser ut och att man kan pröva och testa olika saker man har fått ta till sig under utbildningen. Men det som kan förbättras är att se över vilka handledare som får vara VFU handledare och lyssna på studenters klagomål och göra något åt saken. Annars tycker jag att VFU är bra och inte finns så mycket dåligt. Hade gärna haft mer VFU.”

”Har man en bra VFU-handledare är VFUn mycket givande men med en handledare som ej är motiverade eller rent ut av elak blir det inte en bra erfarenhet.. ”

Bedömningsunderlagen för VFU och även VFU uppgifterna har setts över och reviderats till hösten 2025.

Forskningsanknytning i programmet

Programmets forskningsanknytning består precis som föregående år av kurslitteratur samt föreläsningar med koppling till relevant forskning inom de olika områden och ämnen som ingår i programmet. Denna koppling sker både genom att lärare som bedriver egen forskning undervisar i programmet och genom att undervisande lärare anknyter till annan forskning. Inom UVK-kurserna anknyts till forskningsområden som berör hela skolväsendet och under kurser med ämnesteorier och ämnesdidaktik sker forskningsanknytningen huvudsakligen mot ämnesdidaktik, även om forskning relaterad till ämnesstoffet också förekommer. Därtill krävs att studenterna söker, läser, analyserar och presenterar vetenskapliga artiklar under programmets gång och då främst i de avslutande examensarbetskurserna.

Här lyfter flertalet av studenterna att de har fått ta del av mycket forskning i sin utbildning och att de ser att det gett en god grund till sitt kommande yrke.

”Föreläsningar har byggt på forskning. Allt vi lärt oss har byggt på forskning och vi har fått läsa och diskutera mycket forskning.”

”Utbildningen har varit förankrad i forskning men en del av denna anser inte jag vara helt relevant, jag hade velat ha mer studier som rör den faktiska verksamheten och en del förklaringar kring vad forskningen faktiskt betyder”

”Har fått stor tillgång till forskning under det mesta men vissa föreläsningar behandlade enbart forskning från de närvarande föreläsarna vilket jag tycker ger en partisk bild av forskningen”

”All kurslitteratur, föreläsningar och forskning vi fått ta del av känns högst relevant. Jag anser att det verkligen har vart stjärnan i detta program!

” Genom att föreläsningar och kurslitteratur varit grundande på forskning samt att vi haft som uppgift att leta upp och använda forskningsartiklar vilket varit bra så att man känner sig säker i att hitta och använda forskning”

”Intressant att få djupdyka och faktiskt se forskningen.”

Resurser

Programmet består av 16 kurser (18 stycken kursplaner om man räknar termin tre). Termin tre är tillvalskurs på 30 hp och tillvalen som fanns att tillgå var Naturvetenskap med teknik och Samhällsorienterade ämnen och bild. Här sker ingen VFU men de har 5 fältdagar.

På sex av kurserna görs samläsning med andra grundläroprogram och även förskoleläroprogrammet. Därutöver har studenten haft tillgång till VFU-lärare i grundskolan och en i grundskolan yrkesverksam mentor sista året i utbildningen.

Lärosätet har under programmets gång bytt styrsystem för personalplanering och det finns ingen helhetsbild gällande resurserna som programmet har fått. Det har dock inte gjorts någon omstrukturerings gentemot året innan och tilldelning av resurserna bedöms av programansvarig och programutvecklingsgrupp vara omkring samma som för årskullen innan. I programmet har adjunkter, lektorer och professorer undervisat, vilket också kan relateras till vår strävan efter forskningsanknytning. Docenter och professorer har främst undervisat vid programmets senare del, inkl. inom examensarbeten. Studenterna har därutöver haft tillgång till VFU-handledare under VFU-perioderna.

Programmets användbarhet och förberedelser för arbetslivet

Vad studenterna tycker om programmets användbarhet och förberedelser för arbetslivet är ganska likt föregående år. Många studenter ger en positiv syn och tycker att de har fått med sig en god grund som förbereder dem inför arbetslivet. Men även här som i tidigare år tar upp de saker som de saknar och inte känner sig väl förberedda på som bedömning, utvecklingssamtal och föräldrakontakt samt specialpedagogik.

”Examensarbetet har varit till hjälp för vetenskaplig grund och under VFU har man fått pröva på och få en bild utifrån det.”

”VFU har gett mycket, det är där man verkligen ser hur det ser ut i arbetslivet. Jag tycker inte man har lärt sig mycket om hur det faktiskt är på arbetslivet utifrån vad man har sett när man har varit ute och jobbat. Man har aldrig tänkt, "ja men det här lärde jag mig om på utbildningen", mer fokus på ledarskap borde läggas in, konflikthantering, vårdnadshavarkontakt, mentorskap, osv. Träna på hur man ska hantera verkliga situationer”

”Mer kurser inom konflikthantering, vårdnadshavarkontakt, hur man ska förbered sig inför sitt första lärarjobb, vad som är bra att veta i början och kunna, samarbete med kollegor, mer om vad som faktiskt händer. Mer undervisning om flerspråkighet och nyanlända elever.”

Men det finns också de studenter som tycker att det är en liten grund att stå på som färdig lärare.

”Jag har väldigt svårt att komma ihåg bra kurser med både användbart och förberedande innehåll för mitt yrkesliv. Bilden och Engelska har givit mig mest under programmets gång, eftersom det kändes verkligen som att kurserna tog det man skulle lära sig som didaktik och implementerade det i varje moment man arbetade med. Andra kurser har inte återkopplat det kan lärt sig tidigare och det har gjort att jag har svårt att komma ihåg det vi har gjort tidigare ex. konflikthantering.”

”Jag känner helt ärligt inte att jag kan något. Jag har helt ärligt inte en god grund att stå på. Jag kan nästan ingenting om bedömning och jag kan ingenting om föräldrakontakt eller hur man håller i ett u-samtal med mera. Det är hemskt att komma ut i yrkeslivet såpass här oförberedd. Jag har inte lärt mig hur man hanterar konflikter, vid diskussion med mina klasskamrater kommer vi fram till att vi inte ens minns kursen i ledarskap”

”Sju jävlar vad vi är bra på att skriva lektionsplaneringar med referenser till styrdokument enligt Harvard-guiden! Men hur mycket har vi fyllt på "ryggsäcken" med lektionsidéer och faktiska övningar/uppgifter? Inte så mycket? Lite metodik hade varit trevligt.”

Övrigt

Till 66 planerade platser registrerades 57 studenter termin 1 våren 2021. 26 studenter registrerades i sista kursen under utbildningen. Några har hoppat av längs vägen, andra har kommit åter från studieuppehåll eller bytt från andra lärosäten till senare del av program. 21 studenter har hitintills tagit examen från programmet.

Eventuella förslag till förändringar

I denna programrapport ringas några områden in som tänkbara förbättringsområden, så som:

- Se över studenternas arbetsbelastning under VFU.
- Innehåll, examinationer, struktur, se över kursytor så det stämmer
- Examensarbetskurserna termin 7 och 8 struktur, handledning, examinationer
- Säkerställa att kursutvärderingar genomförs anonymt och skriftligt i alla kurser
- Se över om det går att ha ämneskurserna mera sammanhängande (om inte annat till den ny lärarutbildningen)